

VOORJAARSBIJENKOMST WOON GANGMAKERS op 5 juni 2024

Netcongestie

Op woensdag 5 juni vond in het AFAS-stadion in Alkmaar de voorjaarsbijeenkomst plaats van de Woon Gangmakers in de Regio Alkmaar. Het thema was Netcongestie. De deelnemers werden, op een andere manier dan normaal, bijgepraat over de ware aard van het congestieprobleem en de mogelijke oplossingen daarvoor. Dat gebeurde op vier plekken in het stadion, achtereenvolgens de BMW/Dusseldorp-zaal, de tribune, de Persruimte en het Spelershome. Het programma, mede samengesteld door het creatieve bureau BerryvanOS, leverde inspirerende inzichten op die veel deelnemers vooraf niet gehad zullen hebben. Inzichten die kunnen helpen omdat het probleem van netcongestie zich bij uitstek leent om *out of the box* te denken. De bijeenkomst werd geleid door Monique Stam, voorzitter van de Kopgroep van de Woon Gangmakers.

Zo vroeg mogelijk

Jelle Beemsterboer, gedeputeerde voor onder meer Wonen in de Provincie Noord-Holland, was de eerste spreker in Alkmaar. Voor het terugdringen van het grote woningtekort in Noord-Holland Noord is het volgens hem noodzakelijk ook voor de netcongestie (de 'aanhoudende file op het elektriciteitsnetwerk') oplossingen te vinden. Minimaal is het dan nodig dat netbeheerder Liander in een zo vroeg mogelijk stadium weet wanneer voor nieuwe woningen aansluitingen nodig zijn. Beemsterboer riep gemeenten en ontwikkelaars dan ook op hun projecten zo snel mogelijk – zodra ze in voorbereiding gaan – in de provinciale Monitor plancapaciteit (plancapaciteit.nl) te zetten, met het juiste bouwjaar. 'Hoe accurater de informatie op de monitor, hoe beter Liander de eigen planning van nieuwbouwaansluitingen kan opzetten. Het helpt om voorspelbaar te zijn.

Mocht je desondanks toch moeten wachten op een aansluiting, dan zijn er wellicht technische mogelijkheden om woningen, al dan niet tijdelijk, aan te sluiten. Gebruik dus innovaties. Deel met ons ook vastlopende projecten aan de regionale versnellingstafels. Die kunnen wij inbrengen in de landelijke versnellingstafels zodat het thema netcongestie ook daar hoger op de agenda komt. Het helpt verder als er standaarden zijn voor de aansluiting van woonwijken. Liander werkt daar nu aan. Dit kan de ontwerpvrijheid beperken, maar wel bevorderen dat 10-20% meer woningen kunnen worden aangesloten. Denk sowieso bij het ontwerp van een woonwijk zo vroeg mogelijk na over de energievoorziening. Dat helpt om de gevraagde aansluiting op het net al aan het begin van het proces concreet te maken.'

Congestie in de darmen

Na gedeputeerde Beemsterboer was het de beurt aan Edward Blommaert. Hij benaderde congestie vanuit medisch oogpunt. Blommaert is gezondheidswetenschapper met een bijzondere expertise in de darmen. Hij vergeleek de netcongestie met constipatie. De eerste reactie daarop is persen, dus druk zetten op het systeem. 'Dat helpt niet', vertelde Blommaert onder hilariteit in de zaal. 'Ook de tweede reactie, een klysma hanteren, helpt hooguit maar eventjes. Analoog hieraan zou je in de woningmarkt veel geld erin kunnen stoppen. Dat zal het vast wel lukken. Nee dus. Om chronische constipatie aan te pakken, moet je de hele keten bekijken, van mond tot kont. Eerst goed kauwen, dus goed voorbereiden. Vervolgens moeten meerdere organen, meerdere partijen, hun bijdrage leveren. In de darmen draait het tot slot om een goede aansturing via het zenuwstelsel vanuit het brein. Dat brein moet goed functioneren en we moeten er goed naar luisteren. Dat komt vooral neer op luisteren naar je intuïtie. Ook in de woningbouw zou dat meer moeten gebeuren.'

Grootste oorzaak van constipatie is overigens uitstelgedrag: je moet naar het toilet maar stelt het even uit omdat je geen tijd hebt. Constipatie los je, aldus Blommaert, in de eerste plaats op door de druk eraf te halen. ‘Ontspannen dus. Zoom vervolgens uit en bekijk op welk niveau je een probleem hebt. Wat moet er als eerste worden opgelost? Belangrijk is ook om aan de bewoners te denken, de bacteriën van het microbiom. Deze hebben een grote invloed op je manier van denken en kunnen helpen uit een depressie te komen en te ontspannen.’

Drie sporen

Derde spreker was Marijke ten Hoopen, gebiedsregisseur voor de regio Noord-Holland Noord bij netbeheerder Liander. Volgens haar is er sprake van twee soorten congestie: de file op het elektriciteitsnet (met overvolle kabels), en het gebrek aan elektromonteurs om nieuwe kabels te leggen. Ten Hoopen ging in op het eerste type congestie, de file. Grootverbruikers zoals bedrijven komen door de file inmiddels op een wachtlijst bij Liander. Ook bij woningen zal het probleem in de komende jaren snel groter worden. Voor de oplossing richt Liander zich in overleg met ontwikkelaars en overheden op drie sporen:

- grootschalige verbeteringen van de stroominfrastructuur. Ontwikkelaars en gemeenten moeten daarbij op hun beurt in nieuwe woonwijken ruimte inbouwen voor een middenspanningsstation. Zonder zo'n station kan er geen stroom in de woningen komen;
- structurerende keuzes in de energieplanologie. Bedenk ver van te voren waar, wanneer en hoe er wordt gebouwd en welke warmtevoorziening daarbij wordt toegepast. Hierdoor wordt het beter mogelijk de plannings van de nieuwbouw en die van Liander op elkaar te laten aansluiten;
- flexibilisering van het energiesysteem. Daarvoor zijn in overleg met de markt nieuwe concepten en innovaties nodig. De nieuwe Energiewet maakt het mogelijk voor netbeheerders om meer producten aan te bieden, waarbij energiegebruikers met elkaar samenwerken.

Er is volgens Ten Hoopen veel winst te behalen in het ontwerp van de wijk, om de impact daarvan op het bestaande net zo klein mogelijk te houden. Ook toonde ze zich een voorstander van accu's, waarmee in huizen de overdag opgewekte energie kan worden opgeslagen, zonder teruglevering aan en dito belasting van het net. Immers: 'hoe minder het elektriciteitsnet nodig is, hoe meer woningen er op kunnen worden aangesloten.' Ook volledige *off the grid*-oplossingen, waarbij woonwijken in hun eigen energiebehoefte voorzien, zijn denkbaar. Wettelijk is dit echter nog niet geregeld.

Regel het zelf

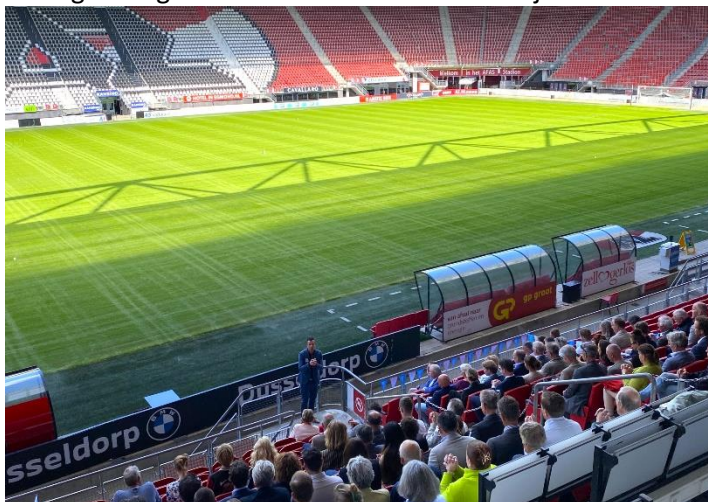
Na een poëtisch intermezzo van journaliste Senna Brammer werd de bijeenkomst voortgezet op de tribunes van het AFAS-stadion. Gijs Schot, algemeen directeur en eigenaar van de Schot Groep, actief in de grond-, weg- en waterbouw en hijskranen, had een duidelijke boodschap over het omgaan met de netcongestie: Regel het zelf. In 2017 legde hij als eerste zonnepanelen op zijn bedrijfsgebouwen. Dat was mede geïnspireerd door zijn opa, die in de Tweede Wereldoorlog zelf een windmolen bouwde, om elektriciteit op te wekken voor de buurt. Ook nu vindt Schot dat hij de energiebehoefte zelf moet zien op te lossen, zo dicht mogelijk bij huis. 'Ik red dat echter niet in mijn eentje, dus we moeten dat als ondernemers op onze industrieterreinen samen aanpakken, via een mix van wind, zon en aardwarmte. Daarvoor moet het parkmanagement op de terreinen zich ook gaan bezighouden met energie. Ook voor woonwijken pleit ik voor lokale en collectieve oplossingen, met behulp van buurtbatterijen. Door het lokaal te houden en iedereen te laten meeprofiteren, zorg je ook voor voldoende draagvlak en zijn al die dikke kabels niet nodig.'

Verhuur elektrisch materieel en batterijen

Tijdens de vorige bijeenkomst van Woon Gangmakers najaar 2023 werd gevraagd naar de mogelijkheid van een pool van elektrisch materieel. Die bleek vervolgens al te bestaan met het bedrijf Groene Bouwkracht. Mark Haazelager, directeur van Groene BouwKracht©, vertelde erover.

Zijn bedrijf verhuurt elektrisch materieel en batterijsystemen. Groene Bouwkracht bestaat twee jaar en kwam voort uit drie bedrijven in de grond-, weg- en waterbouw die het roer wilden omgooien. Samen investeerden ze in een flexibele schil van materieel. Behalve aan de drie oprichters levert Groene Bouwkracht nu ook elektrisch materieel aan de externe markt. Het bedrijf krijgt veel belangstelling van overheden en bestekschrijvers en heeft sinds 1 februari zes deelnemers.

Groene Bouwkracht verhuurt ook batterijsystemen. Een klein formaat daarvan, de 'netcongestiebatterij' of E-booster©, stond tijdens de bijeenkomst bij de ingang van het stadion.

Deze kan worden ingezet om de lokale stroom op te schalen op momenten dat dit nodig is. 'Het is niet de oplossing voor netcongestie, maar biedt wel continuïteit', aldus Haazelager. 'Met de batterij kan de stroomvoorziening op korte termijn worden veiliggesteld, in afwachting van de stroomaansluiting en/of een structurelere lokale oplossing

voor de langere termijn. Hij wordt onder meer gebruikt bij fabrieken, koelhuizen en distributiecentra; de eerste toepassing was bij een restaurant.'

De E-booster© is veilig in het gebruik, heeft een capaciteit van 270 Kwh en is modulair. Hij kan worden gekoppeld voor grotere vermogens. In de nacht laadt de batterij op, om tijdens kantoor- of bedrijfstijden extra stroom af te geven als er meer stroom nodig is dan het contract toelaat. De huurprijzen liggen op het niveau van aggregaten inclusief brandstof. Naast de E-booster© verhuurt Groene Bouwkracht ook de grotere Groene Bliksem©320.

Lokale energiecentrale

Een andere technische innovatie werd gepresenteerd in de Persruimte van het AFAS-stadion. Jaap Korver van Schouten Installatietechniek vertelde hier over de MicroGrid ST. Dit is een soort mini energiecentrale voor een nieuwe (woon)wijk. De centrale levert zowel elektriciteit als warmte vanuit één technische ruimte in de wijk. De MicroGrid wordt gevoed door zonne-energie, een mini-warmtekrachtkoppeling met een lucht- en een bodemwarmtepomp, en een kleine aansluiting op het elektriciteitsnet. Stroom en (rest)warmte die niet meteen worden gebruikt, worden opgeslagen in respectievelijk een batterij en thermisch buffervat. De mini centrale voedt het elektriciteitsnet, de vloerverwarming en de warmtepompboiler in de woningen. De boiler gebruikt zowel elektriciteit als warmte; de verdeling hiervan kan efficiënt worden afgestemd op het moment. De MicroGrid wordt SMART geregeld, afgestemd op de weersvoorspellingen (hoeveelheid zonuren en warmtevraag) en, bij toepassing van een dynamisch energiecontract, de actuele energieprijzen. De centrale levert ook koeling. De eerste MicroGrid wordt nu gebouwd in een project met 96 wooneenheden voor arbeidsmigranten in Schagen.

Volgens Korver heeft de MicroGrid een hoger rendement dan een elektrische luchtwarmtepomp, omdat meer restwarmte in het eigen systeem kan worden toegepast. De CO₂-uitstoot is lager dan die van het reguliere stroomnet. De meerkosten bedragen circa € 10.000 per woning. Schouten gaat nu in gesprek met de Autoriteit Consument en Markt (ACM) om gedaan te krijgen dat het bedrijf elektriciteit kan leveren aan woningen. Volgens de wet is dat nu alleen mogelijk voor erkende energieleveranciers.

Loskomen, gunnen en verleiden

In de Persruimte waren nog drie voordrachten.

- Docente klassieke talen Yvonne vertelde over het woord 'congestie'. Het Latijnse woord 'congestio' betekent opeenhoping. Alle woorden met con- en com- verwijzen naar iets dat samenkomt. Bij 'digestio' gaan dingen juist uiteen. Hier zit een oplossing of doorgang in. Yvonne stond ook stil bij het woord 'complex': com verwijst naar samen, plex maakt het vast. 'Waarom maken we daar niet conplex van, dat we samen buigzaam worden? Moeten we niet méér loskomen van onze eigen belangen, meningen en concepten?' De docente riep de aanwezigen op elkaar meer vragen te stellen, volgens de methode van Socrates. Beschouw vragen niet als bedreigingen, want die houden je te veel vast.
- Over het thema 'gunnen' verzorgde Monique van BerryvanOS een bijdrage. 'Je moet het elkaar gunnen om als opwekkers en verbruikers van energie samen te werken aan oplossingen. Gunnen is een vorm van elkaar erkennen in wat je nodig hebt en wilt hebben. Dat als je iets teveel hebt, je het de ander gunt.'
- Tot slot vertelde Jan Zipp over 'verleiden'. Hij trok de vergelijking met het onderwijs. Een goede leraar of lerares moet de leerlingen verleiden en dat doet hij of zij in vier stappen. De eerste is alle leerlingen te kennen, te weten wat hen echt interesseert en beweegt. 'Dat geldt ook voor de

aanwezig hier. Kennen jullie elkaar echt, weten jullie van elkaar wat jullie drijft?' Tweede stap is mooie verhalen vertellen, om de leerlingen te boeien, onder meer door mooie vergezichten te schetsen. Derde stap is het kijken naar verschillende leerstijlen. Niet iedereen in de klas leert op dezelfde manier. Elke leerling vraagt om een aparte manier van benaderen. Houd het dus breed. Vierde en laatste stap is het vieren van successen, onder meer door mooie voorbeelden in het zonnetje te zetten.

Afsluiting

In het spelershome nam tot slot Dave de la Fuente-Hjaltadottir, directeur Nieuwbouw bij ING Nederland, het woord. De bank heeft onderzocht wat klanten belangrijk vinden bij de aanvraag van

een hypotheek voor het kopen van een nieuwbouwwoning. Daaruit bleek dat klanten de hypotheek ervaren als een congestie; het afsluiten ervan vinden ze irritant en tijdrovend. Om dit gevoel weg te nemen, organiseert ING daarom financiële informatieavonden, samen met projectontwikkelaars, nieuwbouwmakelaars, de gemeente en alle andere partijen die kunnen bijdragen aan het ontzorgen van kopers van een nieuwbouwhuis. Zij kunnen op deze avonden nu in één keer alle loketten langs.

Monique Stam en Jelle Beemsterboer sloten de bijeenkomst af. Beemsterboer constateerde dat als je steeds hetzelfde doet, je tot dezelfde uitkomsten kunt komen. De verrassende bijdragen van deze middag hadden hem geïnspireerd en aan het denken gezet. Volgens Stam precies de reden waarom Woon Gangmakers voor deze opzet hadden gekozen. Missie geslaagd dus.